



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 89g/2024, nr. 179g/2024 și nr. 189g/2024

privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 1 alineatele (1), (2) și din articolul 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova
(condiția riscului mediu sau redus de recidivă în cazul aplicării amnistiei)

CHIȘINĂU
10 octombrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 15 aprilie 2024, 6 septembrie 2024
și 26 septembrie 2024,

Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,

Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberând la 10 octombrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a textului „sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” din articolul 1 alineatul (1), a textului „Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției” din alineatul (2) din același articol și a articolului 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ridicate de dl avocat Ilie Gîlca, în interesele nei Iona Putinica, în dosarul nr. 21r-1777/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, în interesele nei Efimia Ciubotaru, în dosarul nr. 21ji-155/2024, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central, și în interesele nei Natalia Timuș, în dosarul nr. 21ji-107/2024, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de dnii Alexandru Spoială, Denis Băbălău și dna Silvia Gîrbu, judecători de la Curtea de Apel Chișinău, și de dna Natalia Berbec, judecătoare la Judecătoria Hâncești, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor și a motivelor care stau la baza criticilor de neconstituționalitate, Curtea a decis, pe baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, conexarea lor într-un singur dosar, atribuindu-i numărul 89g/2024.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiilor principale

4. Circumstanțele litigiilor principale, așa cum au fost formulate de autorul excepțiilor, pot fi rezumate după cum urmează.

Dosarul nr. 21r-1777/2022 (sesizarea nr. 89g/2024)

5. La 29 iulie 2022, dl avocat Ilie Gîlca a formulat o cerere către comisia specială a penitenciarului în care dna Ilona Putinica își executa pedeapsa cu închisoarea, cu solicitarea de evaluare a acesteia și înaintarea demersului în instanța de judecată pentru aplicarea amnistiei.

6. La 30 august 2022, comisia specială a respins cererea dlui avocat, pentru că dna Ilona Putinica prezenta un risc ridicat de recidivă.

7. Dl avocat a formulat un demers în instanța de judecată de aplicare a amnistiei în privința dnei Ilona Putinica, în care a criticat constatarea comisiei cu privire la riscul ridicat de recidivă stabilit în privința dnei Ilona Putinica de psihologul instituției penitenciare.

8. Printr-o încheiere din 28 septembrie 2022, Judecătoria Hâncești, sediul central, a aplicat amnistia în privința dnei Ilona Putinica, fiindu-i redusă pedeapsa cu o treime. În motivarea încheierii, instanța de judecată a făcut referire la riscul mediu de recidivă al dnei Ilona Putinica. Procurorul și administrația penitenciarului au contestat încheierea cu recurs.

9. În cadrul ședinței, dl avocat Ilie Gîlca a ridicat, în interesele dnei Ilona Putinica, excepția de neconstituționalitate a textului „sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” din articolul 1 alineatul (1), a textului „Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției” din alineatul (2) din același articol și a articolului 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

10. Printr-o încheiere din 20 noiembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 21ji-155/2024 (sesizarea nr. 179g/2024)

11. La 1 februarie 2023, dl avocat Ilie Gîlca a formulat o cerere către comisia specială a penitenciarului în care dna Efimia Ciubotaru urma să continue executarea pedepsei cu închisoarea, cu solicitarea de evaluare a acesteia și înaintarea demersului în instanța de judecată pentru aplicarea amnistiei.

12. La 14 februarie 2023, comisia specială a respins cererea formulată.

13. Avocatul a formulat un demers în instanța de judecată de aplicare a amnistiei în privința dnei Efimia Ciubotaru.

14. Printr-o încheiere din 14 iunie 2023, Judecătoria Hâncești, sediul central, a aplicat amnistia în privința dnei Efimia Ciubotaru, acesteia fiindu-i redusă pedeapsa cu o treime. În motivarea încheierii, instanța de judecată a făcut referire la riscul de recidivă redus și caracterizarea pozitivă a dnei Efimia Ciubotaru. Procurorul și administrația penitenciarului au contestat încheierea cu recurs.

15. Printr-o decizie din 27 mai 2024 a Curții de Apel Chișinău au fost admise recursurile formulate, a fost casată încheierea primei instanțe și a fost dispusă rejudecarea cauzei de instanța de fond, de un alt complet de judecată.

16. În cadrul ședinței, dl avocat Ilie Gîlca a ridicat, în interesele dnei Efimia Ciubotaru, excepția de neconstituționalitate a textului „sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” din articolul 1 alineatul (1), a textului „Comisiile speciale se instituie prin ordinul

ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției” din alineatul (2) din același articol și a articolului 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

17. Printr-o încheiere din 29 august 2024, Judecătoria Hâncești, sediul central, a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 21ji-107/2024 (sesizarea nr. 189g/2024)

18. La 21 septembrie 2022, comisia specială a penitenciarului în care dna Natalia Timuș își executa pedeapsa cu închisoarea a decis de a nu formula un demers cu privire la aplicarea amnistiei, pentru că aceasta avea un comportament negativ în timpul executării pedepsei.

19. La 29 septembrie 2022 și la 9 noiembrie 2022, dna Natalia Timuș și dl avocat Ilie Gîlca au formulat cereri în instanța de judecată de aplicare a amnistiei în privința dnei Natalia Timuș.

20. Printr-o încheiere din 30 noiembrie 2022, Judecătoria Hâncești, sediul central, a aplicat amnistia în privința dnei Natalia Timuș, acesteia fiindu-i redusă pedeapsa cu o cincime, ce a dus la eliberarea acesteia din penitenciar. În motivarea încheierii, instanța de judecată a făcut referire la caracterizarea pozitivă a dnei Natalia Timuș. Administrația penitenciarului a contestat încheierea cu recurs.

21. Printr-o decizie din 4 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău a fost admis recursul formulat, a fost casată încheierea primei instanțe și a fost dispusă rejudecarea cauzei de instanța de fond, de un alt complet de judecată. În motivarea deciziei, instanța de apel a menționat că prima instanță nu a ținut cont de riscul de recidivă mediu și caracterizarea negativă a dnei Natalia Timuș.

22. În cadrul ședinței, dl avocat Ilie Gîlca a ridicat, în interesele dnei Natalia Timuș, excepția de neconstituționalitate a textului „sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” din articolul 1 alineatul (1), a textului „Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției” din alineatul (2) din același articol și a articolului 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

23. Printr-o încheiere din 23 septembrie 2024, Judecătoria Hâncești, sediul central, a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

24. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 66 Atribuțiile de bază a Parlamentului

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;

[...]”

p) adoptă acte privind amnistia;

[...]”

Articolul 72 Categoriile de legi

„1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

[...]

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

n) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;

o) acordarea amnistiei și grațierii;

[...]”

25. Prevederile relevante ale Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 1

„(1) Prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și **sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus**, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7, 8.

(2) Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor și ai Inspectoratului Național de Probațiune. **Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției.**

[...]

(6) Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială.”

Articolul 13

„**Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate.**”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepțiilor de neconstituționalitate

26. Autorul sesizărilor menționează că prevederile contestate nu corespund criteriilor calității legii, pentru că Parlamentul i-a delegat în mod neconstituțional Ministerului Justiției atribuții de reglementare în domeniul politicii penale și al amnistiei, pentru crearea comisiilor speciale în cadrul penitenciarelor și aprobarea Regulamentului-cadru privind activitatea acestor

comisii. În acest sens, Parlamentul putea să delege atribuțiile în discuție doar Guvernului, nu și unui minister.

27. Autorul excepțiilor afirmă că Regulamentul-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției, în afară de norme de procedură conține și norme penale care nu se regăsesc într-o lege penală, *e.g.*, noțiunile risc de recidivă, risc de recidivă ridicat, mediu și scăzut, factori criminogeni, factori statici, factori dinamici, factori situaționali, factori protectivi.

28. De asemenea, autorul excepțiilor consideră că textul „sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” este imprevizibil și neclar, nefiind definită noțiunea riscului de recidivă în legea cu privire la amnistie sau într-o altă lege penală. Totodată, legea nu prevede un mecanism care i-ar permite condamnatului să conteste evaluarea psihologică din cadrul penitenciarului, să solicite să fie evaluat de un psiholog independent sau să recuze psihologul care efectuează evaluarea sa.

29. În acest sens, autorul excepțiilor consideră că textele de lege contestate creează incertitudine la aplicarea amnistiei, deoarece lasă loc de abuzuri în acest proces.

30. În opinia autorului sesizărilor, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 22, 23, 26, 66 și 72 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

31. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

32. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ține de competența Curții Constituționale.

33. Curtea observă că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de avocatul unor părți în procese. Astfel, sesizările sunt formulate de către subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

34. Curtea reține că prevederile articolului 1 alineatele (1) și (2) din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 au făcut obiectul examinării Curții Constituționale, însă prin prisma altor critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 146 din 31 octombrie 2023; DCC nr. 57 din 4 iunie 2024). Totuși, de principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În astfel de cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 144 din 31 octombrie 2023, § 17).

35. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în cauze în care se examinează în primă instanță și în procedura recursului demersurile privind aplicarea amnistiei pe baza Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauzele în care au fost ridicate excepțiile de neconstituționalitate.

36. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental invocat de autor. Astfel, Curtea va examina dacă situațiile prezentate ridicate de autorul sesizării fac incidente dispozițiile constituționale invocate (a se vedea DCC nr. 125 din 5 octombrie 2023, § 19).

37. Autorul excepțiilor susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 66 (*atribuțiile de bază ale Parlamentului*) și 72 (*categoriile de legi*) din Constituție.

38. Cu privire la articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție, Curtea reamintește că acestea nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

39. Cu privire la incidența articolului 22 din Constituție, Curtea a reținut că acesta garantează, la fel ca prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (a se vedea HCC nr. 39 din 21 decembrie 2021, § 20; DCC nr. 146 din 31 octombrie 2023, § 39).

40. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a considerat că eșecul de a aplica legislația privind amnistia (chiar dacă amnistia poate conduce la anularea condamnării) nu constituie o condamnare pe baza legii penale și nu vizează condițiile în care acuzatul a fost condamnat (în special, legalitatea pedepsei sau principiul neretroactivității legii penale). Prin urmare, această chestiune nu intră în câmpul de aplicare al articolului 7 din Convenție (a se vedea *Montcornet de Caumont v. Franța* (dec.), 13 mai 2003). Așadar, articolul 22 din Constituție nu este incident.

41. Referitor la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, Curtea reține că autorul excepțiilor a afirmat că legea nu prevede un mecanism care i-ar permite condamnatului să conteste evaluarea psihologică din cadrul penitenciarului, să fie evaluat de un psiholog independent care nu face parte din administrația penitenciarului sau să recuze psihologul care efectuează evaluarea sa.

42. Curtea observă că prin anexa nr. 6 la Regulamentul-cadru de activitate al comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, adoptat, pe baza articolelor 1 alin. (2) și 13 din Legea contestată prin Ordinul ministrului justiției nr. 44 din 18 februarie 2022, este reglementată procedura și metodologia evaluării riscului de recidivă.

43. Astfel, metoda de evaluare a riscului de recidivă reprezintă o evaluare individualizată a factorilor de personalitate și situaționali considerați a fi relevanți în apariția comportamentelor riscante și a interacțiunii dintre acești factori, pentru înțelegerea factorilor de risc, prin stabilirea trăsăturilor de personalitate semnificative, care predispun persoana la manifestarea unui comportament riscant pentru săvârșirea de infracțiuni. În procesul de evaluare a riscului de recidivă, psihologul analizează dosarul personal al condamnatului și realizează interviuri pe parcursul mai multor ședințe pentru a colecta informații relevante. Psihologul poate aplica teste și chestionare pentru a identifica factorii de risc și stabilește nivelul riscului de recidivă, pe

care îl înregistrează într-un formular de evaluare psihosocială. Rezultatele evaluării sunt prezentate condamnatului, care le confirmă prin semnătură, iar în cazul unui refuz, se fac mențiunile de rigoare. Fișa de evaluare este prezentată apoi comisiei speciale, care îl poate audia pe condamnat și unde acesta poate prezenta dovezi și poate fi asistat de un apărător. Comisia specială poate solicita reevaluarea dacă sunt necesare clarificări (a se vedea punctele 13 lit. b), 34 din Regulamentul-cadru și capitolele II - IV din anexa nr. 6 la acest regulament).

44. În acest context, deși nu este prevăzut în mod expres dreptul condamnatului de a contesta evaluarea psihologică și riscul de recidivă stabilit, în cazul în care comisia specială refuză aplicarea amnistiei, articolul 1 alin. (6) din Legea contestată și articolul 272 din Codul de executare îi oferă condamnatului dreptul să formuleze personal sau prin intermediul unui avocat un demers în instanța de judecată pentru examinarea posibilității aplicării amnistiei.

45. Demersul privind examinarea posibilității aplicării amnistiei se soluționează de către instanța de judecată conform articolelor 471 și 472 din Codul de procedură penală. Potrivit alin. (3) din articolul 471 din Codul de procedură penală, participarea condamnatului la ședința de judecată în care se soluționează liberarea de pedeapsă pe baza amnistiei sau stingerii executării pedepsei este obligatorie. Mai mult, încheierea instanței de judecată poate fi atacată cu recurs potrivit articolului 472 din Codul de procedură penală (a se vedea DCC nr. 146 din 31 octombrie 2023, § 35). De asemenea, condamnatul poate să-și apere interesele prin intermediul apărătorului, iar în cazul examinării demersului în lipsa condamnatului, prezența apărătorului este obligatorie (a se vedea articolul 471 alin. (4) din Codul de procedură penală).

46. Conform punctelor 8 și 12 din Regulamentul-cadru, în calitate de membru desemnat al comisiei speciale, psihologul instituției penitenciare are obligația să-și desfășoare activitatea cu respectarea regimului juridic privind conflictul de interese și să se abțină de la examinarea cauzei dacă (i) este soț, rudă sau afîn până la gradul al IV-lea inclusiv cu condamnatul cazul căruia este examinat; (ii) are un interes patrimonial, direct sau indirect, în soluționarea cauzei; (iii) există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea membrului comisiei speciale.

47. De altfel, existența unor sentimente de neîncredere din partea deținuților privind o legătură strânsă dintre comisiile din cadrul penitenciarului și administrația penitenciarului poate fi inevitabilă, însă aceasta nu este suficientă pentru a stabili lipsa „independenței” unei astfel de comisii (a se vedea *Campbell și Fell v. Regatul Unit*, 28 iunie 1984, §§ 81-82).

48. În acest context, deși în jurisprudența sa Curtea Europeană a susținut în mod constant că articolul 6 din Convenție nu este aplicabil procedurilor referitoare la condițiile de aplicare a amnistiei (a se vedea *Montcornet de Caumont v. Franța* (dec.), 13 mai 2003), Curtea observă că legislatorul i-a oferit condamnatului care pretinde aplicarea amnistiei și nu este de acord cu soluția unei comisii speciale, care poate avea la bază și evaluarea psihologică a riscului de recidivă, dreptul de a se adresa unei instanțe de judecată independente și imparțiale, care are competența deplină de a verifica corectitudinea evaluării la care a fost supus acesta și posibilitatea aplicării

amnistiei în privința sa. Totodată, această persoană are posibilitatea să conteste cu recurs soluția instanței de judecată. Prin urmare, persoana dispune de suficiente garanții care asigură exercitarea drepturilor de acces liber la justiție și la apărare. Astfel, nu există o aparență de încălcare a articolelor 20 și 26 din Constituție.

49. Invocând articolele 66 și 72 din Constituție, autorul sesizărilor afirmă că Parlamentul i-a delegat Ministerului Justiției atribuții de a reglementa în domeniul politicii penale și al amnistiei, pentru crearea comisiilor speciale în cadrul penitenciarelor și aprobarea Regulamentului-cadru privind activitatea acestor comisii.

50. Curtea subliniază că dispozițiile normative contestate din Regulament nu reprezintă norme penale substanțiale sau de acordare a amnistiei, în înțelesul articolului 72 alin. (3) literele n) și o) din Constituție.

51. Curtea reține că pe baza articolului 72 alin. (3) lit. o) din Constituție a fost adoptată Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

52. În acest sens, Curtea observă că articolele 1 alin. (2) și 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova stabilesc competențele Ministerului Justiției, *i.e.* crearea comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, precum și aprobarea Regulamentului-cadru de activitate al acestor comisii. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că, din perspectiva Constituției, este suficient dacă legislatorul delegă unei autorități specializate competența reglementării detaliate a unor aspecte legate de un domeniu de activitate concret (a se vedea DCC nr. 141 din 12 decembrie 2019, § 21).

53. Așadar, Curtea reține că textele de lege contestate nu conțin prevederi care i-ar permite Ministerului Justiției să legifereze acordarea amnistiei, aceasta rămânând competența exclusivă a Parlamentului, dar îi atribuie în competență adoptarea unui act normativ pentru executarea Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021.

54. Totodată, în privința criticilor privind imprevizibilitatea și neclaritatea sintagmei „risc de recidivă mediu sau redus”, Curtea menționează că acest text este definit în mod clar în anexa nr. 6 la Regulamentul-cadru, care reglementează și criteriile care trebuie avute în vedere în procesul de evaluare psihologică a riscului de recidivă a condamnatului. Astfel, Curtea reiterează că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (DCC nr. 171 din 8 decembrie 2022, § 24, DCC nr. 93 din 1 august 2023, § 27). Aceste chestiuni vizează interpretarea și aplicarea legii și nu țin de competența Curții Constituționale, dar le revin, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr. 65 din 29 iunie 2023, § 21).

55. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental, Curtea constată că nici articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție nu sunt incidente.

56. Prin urmare, sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a textului „sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” din articolul 1 alineatul (1), a textului „Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției” din alineatul (2) din același articol și a articolului 13 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ridicate de dl avocat Ilie Gîlca, în interesele dnei Iona Putinica, în dosarul nr. 21r-1777/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, în interesele dnei Efimia Ciubotaru, în dosarul nr. 21ji-155/2024, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central, și în interesele dnei Natalia Timuș, în dosarul nr. 21ji-107/2024, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 10 octombrie 2024
DCC nr. 128
Dosarul nr. 89g/2024*